

Bliksemkind

tekst: Hans Hagen

illustraties: Martijn van der Linden

Querido 2022 - €17,99 - ISBN 9789045127668

Groep
7-8 (NL)
Leerjaar
5-6 (B)
Thema's
arm en rijk
conflict
eenzaamheid
bijgeloof
familie

Een wonder! Yoko wordt geraakt door de bliksem, en als ze bijkomt, heeft ze een steen in haar hand waarmee ze zieken kan genezen. Elke dag staan er rijen zielige en wanhopige mensen voor de deur. Het geld stroomt binnen. Iedereen is blij met de geneeskrachtige steen. Iedereen, behalve Yoko.

1 Vooraf

Een literair verhaal waarin beeldspraak als 'Hij vloog als een dronken kikker over het dammetje heen' en niet-bestaande woorden als 'kiezel-knetter-kneiterhard' niet worden geschuwd. Een verhaal met ritme dat dankzij de korte zinnen makkelijk te lezen is. Je kijkt door de ogen van zowel mensen als dieren en voorwerpen. Voorwerpen die menselijk worden door de gedeelde gevoelens, menselijke trekjes en

door de gezichten die ze in de illustraties hebben gekregen. Al die (tegen)stemmen bieden niet alleen verschillende perspectieven op het karakter van de personages, maar deze belichten ook de voor- en nadelen van roem of geld. Geld maakt lang niet iedereen gelukkig en gaat gepaard met jaloezie, conflicten, hebzucht en eenzaamheid.

2 Introductie boek in de klas

Toon een plaatje van bliksem. Start met de volgende vragen:

- Is bliksem gevaarlijk, denk je?
- Wat moet je doen als het ineens gaat bliksemen? Waar ben je veilig en waar niet?
- Wat gebeurt er als je door de bliksem geraakt wordt?

Bekijk eventueel de video 'Max (12) werd geraakt door de bliksem' van het

Jeugdjournaal. www.jeugdjournaal.nl

In de video vertelt Max dat hij geraakt werd door de bliksem tijdens het douchen.

Laat de cover van het boek zien. Vraag:

- Wat zie je allemaal op de illustratie?
- Kun je op basis van de illustratie al bedenken waar het verhaal over gaat?

- De titel is *Bliksemkind*. Wat zou de schrijver met deze titel bedoelen, denk je? Kun je op de illustratie aanwijzingen vinden voor je idee?
- Valt je ook iets op aan de kleuren? Passen die bij jouw idee van waar het verhaal over gaat?

Lees het hoofdstuk 'Yoko' (p. 9-10) voor.

Vraag:

- Wat zegt Yoko over de bliksem in het verhaal? Wanneer ben je wel of niet veilig? Klopt dit met wat jullie net besproken hebben?
- Yoko wordt geraakt door de bliksem. Hoe wordt dit beschreven in de tekst? Welk gevoel krijg je hierbij?
- Denk je dat Yoko het zal overleven? Staat er een aanwijzing in de tekst?

3 Voorlezen

De vragen die gesteld worden zijn geïnspireerd op de methode 'boekgesprekken' van Aidan Chambers.

Doel van alle vragen:

- De leerlingen achterhalen de centrale gedachte van dit hoofdstuk.
- De leerlingen leren dat verschillende perspectieven ervoor zorgen dat je een gebeurtenis of het gedrag en de handelingen van een personage op meerdere manieren kunt bekijken en dat je beeld van gebeurtenissen of personages hierdoor kan veranderen.
- De leerlingen ontdekken dat gevoelens en beschrijvingen een bepaald beeld kunnen oproepen. (In dit geval een beeld van vrijheid en gevangenschap.)
- De leerlingen verwoorden hun eigen visie op vrijheid en je eigen keuzes maken.
- De leerlingen achterhalen de betekenis van bepaalde woorden/zinnen en zoeken daarbij naar aanwijzingen in het verhaal.

Lees steeds een hoofdstuk voor (of laat het een van de leerlingen doen). Lees het boek in zijn geheel. Bij enkele hoofdstukken zijn vragen gegeven die je na het voorlezen kunt stellen. Je kunt een keuze maken tussen de vragen of ze allemaal stellen.

Lees het hoofdstuk 'De steen ziet zichzelf' (p. 44-46) voor. Vraag:

- De steen zegt in de tekst dat hij nooit met bewondering was bekeken, tot Yoko's familie de lotusbloem zag. Wat zou de schrijver hiermee willen zeggen, denk je? Wat is zijn boodschap?

Wijs de illustratie van de steen aan. Hierop staat een lotusbloem.

- Wat is de betekenis van een lotusbloem, denk je? Wordt in de tekst verteld wat de betekenis is? Zo ja, wat wordt er over de bloem gezegd?
- Geloof jij dat er 'wonderstenen' bestaan die iemand kunnen genezen?

Onderzoek eventueel samen of er nog meer bloemen zijn die een bepaalde betekenis hebben. Ken-

nen de leerlingen al andere bloemen die een betekenis hebben?

Lees de hoofdstukken 'Yoko en Rupa' (p. 55-61) en 'De zweer' (p. 62-63) voor.

Je hoort hier twee verschillende stemmen. Vraag bijvoorbeeld na elk hoofdstuk:

- Wie is hier aan het woord? Kun je hiervoor aanwijzingen vinden in de tekst?
- Wat wordt er in de tekst over de genezing verteld? Hoe werkt de genezing?
- Welke emoties kun je ontdekken?

Stel na het voorlezen van beide hoofdstukken bijvoorbeeld de volgende vragen:

- Zie je verschillen in de beschrijvingen van de genezing?
- Zie je verschillen in de beschreven gevoelens? Is Yoko in de tekst net zo positief over haar gaven als haar ouders? En de steen? Zegt hij in de tekst wat hij van Yoko en haar gaven vindt?
- Zijn de personages ook kritisch op elkaars gedrag of op wat ze doen? Bijvoorbeeld op oma die veel geld vraagt voor een flesje 'wonderwater' of op Yoko's familieleden die graag willen dat ze Rupa geneest. Welke aanwijzingen zie je in de tekst staan?
- Wat vind jij van de afspraak die oma maakt met Rupa voor een flesje 'wonderwater'? En van Yoko's vader die Yoko aanspoort om Rupa te genezen?
- Ben je anders naar de gebeurtenissen en/of de personages gaan kijken nu je verschillende meningen gelezen hebt?

Lees 'Yoko en de agent' (p. 109-112), 'Yoko vrij' (p. 117-121) en 'Yoko ziet Gini' (p. 161-165) voor.

Vraag bijvoorbeeld na elk hoofdstuk:

- Heb je het idee dat Yoko vrijwillig binnenblijft of geeft ze je het idee dat ze gevangenzit? Welke aanwijzingen vind je in de tekst? Worden er bijvoorbeeld bepaalde woorden gebruikt die te maken hebben met vrijheid of gevangenzitten? En als Yoko eenmaal buiten is, is ze dan vrij of zit ze nog steeds gevangen? Welke aanwijzingen staan er in de tekst?
- Welke gevoelens worden in de tekst beschreven? Zijn die gevoelens steeds hetzelfde of veranderen ze? Passen die gevoelens voor jou bij vrij zijn of bij gevangenzitten?

- Hoe worden het gedrag en de handelingen van de personages beschreven in de tekst? Welke gevoelens kun je hieraan koppelen?
- Is Yoko vrij om te kiezen of ze wel of niet stopt met genezen of zit ze hierin ook vast? Welke rol spelen de andere mensen? Wat staat er in de tekst?

Vraag na het voorlezen van de drie hoofdstukken:

- Welke gevoelens roepen de hoofdstukken bij jou op? Hoe zou jij je voelen in Yoko's plaats?
- Iedereen verwacht van Yoko dat ze hen geneest, maar moet ze dit volgens jou ook doen? Of zou ze vrij moeten zijn om haar eigen keuze te maken?

Lees 'De meester' (p. 179-181) voor. Stel daarna bijvoorbeeld de vragen:

- Yoko zegt: 'Ik zag heel veel mensen, toch voelde ik me alleen.' Wat zou ze denk je bedoelen met deze zin? Heb jij dit gevoel ook weleens gehad?
- Wat bedoelt de meester met 'sterke verhalen'? Staat er een hint in de tekst?
- De meester eindigt met: 'In het echt kan veel, maar in verhalen kan meer.' Noem enkele voorbeelden uit het boek die in het echt niet zouden kunnen volgens jullie.

Maak eventueel samen een lijstje met kenmerken die passen bij fictie/literatuur.

Stel na het voorlezen van het hele boek bijvoorbeeld de volgende vragen:

- Ben je na het lezen van dit boek anders gaan denken over roem?
- Is roem alleen maar positief of zitten er ook minder positieve kanten aan? Ken je mensen die last hebben (gehad) van roem?

4A Verwerking: Vermenselijking van objecten

Doelen:

- De leerlingen maken kennis met het begrip personificatie en oefenen hiermee door een fictief verhaal te schrijven.
- De leerlingen leren feedback te geven en te ontvangen.

Sluit aan bij kerndoel 55: *De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.*

Sluit aan bij kerndoel 5: *De leerlingen leren naar inhoud en vorm teksten te schrijven met verschillende functies, zoals: informeren, instrueren, overtuigen of plezier verschaffen.*

Benodigdheden:

- boek *Bliksemkind*
- lijntjespapier
- pennen

Vorbereiding:

De kinderen gaan een kort verhaal schrijven. Maak hiervoor alvast een verhaalstructuur als houvast:

- Waar is het?
- Wat gebeurt er (bijvoorbeeld een mens doet iets met het voorwerp)?
- Wat zijn de gevolgen?
- Wat vindt het voorwerp hiervan? Wat doet het voorwerp?

Print de verhaalstructuur eventueel uit of toon deze op het bord.

1. Lees het hoofdstuk 'De bliksem' (p. 17-19) voor en laat ook de illustratie van de bliksemwolk zien.

- Wie is hier aan het woord? Kun je hiervoor aanwijzingen vinden in de tekst? Geeft de illustratie ook een aanwijzing? Zo ja, welke?
- Zie je de wolk nog steeds als een wolk die kan praten?

- Welke eigenschappen horen bij mensen? Wat kunnen mensen dat dingen, of in dit geval wolken, niet kunnen? Laat de leerlingen kort overleggen en maak klassikaal een lijstje met eigenschappen.

De leerlingen gaan in groepjes van twee of vier in de tekst op zoek naar aanwijzingen die de wolk iets menselijks geven. En komen de leerlingen in de tekst handelingen tegen die mensen niet kunnen, maar wolken wel?

Welk beeld hebben de leerlingen van de wolk gekregen door de tekst en de illustratie? Is de wolk eerder een mens geworden of is het nog steeds een wolk, maar dan met menselijke eigenschappen? Laat hen een voorbeeld uit de tekst noemen om dit uit te leggen.

2. De leerlingen gaan een kort verhaal schrijven (ongeveer 300 woorden) waarin een voorwerp of ding de hoofdpersoon is. Ze proberen het gekozen voorwerp of ding menselijker te maken door menselijke eigenschappen toe te voegen. Laat hen als hulpmiddel nog eens het lijstje bekijken dat jullie samen hebben gemaakt. Deel ook de verhaalstructuur uit of toon deze op het bord.

Of laat de leerlingen een verhaal schrijven met een menselijke hoofdpersoon en laat hen die hoofdpersoon juist minder menselijk proberen te maken.

3. Wissel de verhalen uit. Kan de ander ontdekken hoe je je voorwerp menselijker hebt gemaakt? En hoe had de ander het voorwerp nóg menselijker kunnen maken? Laat je een voorwerp bijvoorbeeld ook iets doen, of alleen denken en voelen?

4B Verwerking: Welk land kan het zijn?

Doelen:

- De leerlingen onderzoeken aan de hand van de tekst en illustraties in welke omgeving het verhaal zich afspeelt.
- De leerlingen ontdekken de waarde van een vreemde valuta en onderzoeken in welke landen je hiermee kunt betalen.
- De leerlingen rekenen met vreemde valuta.

Sluit aan bij kerndoel 47: *De leerlingen leren de ruimtelijke inrichting van de eigen omgeving te vergelijken met die in omgevingen elders, in binnen- en buitenland, vanuit de perspectieven landschap, wonen, werken, bestuur, verkeer, recreatie, welvaart, cultuur en levensbeschouwing. In ieder geval wordt daarbij aandacht besteed aan twee lidstaten van de Europese Unie en twee landen die in 2004 lid werden, de Verenigde Staten en een land in Azië, Afrika en Zuid-Amerika.* Sluit aan bij kerndoel 33: *De leerlingen leren meten en leren te rekenen met eenheden en maten, zoals bij tijd, geld, lengte, omtrek, oppervlakte, inhoud, gewicht, snelheid en temperatuur.*

Benodigheden:

- boek *Bliksemkind*
- telefoon of laptop

1. Laat de illustraties op pagina 24, 25, 26, 50 en 119 uit *Bliksemkind* zien. Welke sfeer roepen die op? Aan welk land moet je denken?

Lees de hoofdstukken 'Yoko en Rupa' (p. 55-61) en 'De meester' (p. 91-95) voor.

- Kun je in de tekst terugvinden wat 'desa' en 'dukun' betekenen? Doet dit je al aan een bepaalde taal of aan een bepaald land denken? Laat een illustratie zien van een desa.

Lees het hoofdstuk 'Papa' (p. 27-29) voor en vraag de leerlingen wat hier over het landschap verteld wordt.

- Waar loopt Yoko's vader? Zijn er in Nederland rijstvelden? Ken je landen waar wel rijstvelden zijn?
- Wat zou papa bedoelen met een 'riksja'. Kun je dit terugvinden in de tekst? Laat eventueel een afbeelding op internet zien van een riksja.
- Heb je al een idee waar het verhaal zich afspeelt?

Laat het briefgeld zien op pagina 100 en vraag de leerlingen hoe deze munteenheid (met een moeilijk woord 'valuta') heet.

Hebben de leerlingen hier weleens van gehoord? Hebben ze al een idee in welke landen je met roepies kunt betalen?

Laat de leerlingen in tweetallen of groepjes met behulp van een telefoon of laptop uitvinden in welke landen je kunt betalen met roepies. In welk land zou dit verhaal zich af kunnen spelen?

2. In Nederland hebben we muntstukken en briefgeld. Hoe zit dat met de roepie?

Zoek samen met de leerlingen de koers van de roepie op: hoeveel euro is 1000 roepies?

En hoeveel euro is 1 roepie dan waard?

Laat de leerlingen rekenen met de roepie.

Zoek bijvoorbeeld enkele producten op en laat de leerlingen uitrekenen hoeveel roepies die zouden kosten.

Ga kort in gesprek over de waarde van de roepie en de euro. Als de leerlingen naar het dorp van Yoko zouden gaan, zouden de mensen daar hen dan als rijk of als arm zien?

5 Verder lezen

Wil je meer boeken lezen van Hans Hagen met soortgelijke thema's? Lees dan *De reis van Yarim*, een bundeling van vier boeken over Yarim die 4.400 jaar geleden als slaaf verkocht werd. Of lees *Kinderen van het drijfzand* van Efua Traoré dat dit jaar tevens bekroond is met een Zilveren Griffel. Een boek vol verhalen en legendes uit Nigeria.

Wil je het thema arm en rijk uitgebreider behandelen? Kies dan voor *De eikelvreter* van Els Pelgrom. Een verhaal dat zich afspeelt in Andalusië in de jaren veertig van de vorige eeuw.

Als je meer boeken wilt aanbieden die meerdere vertelperspectieven bevatten, dan mag *Dát bedoel ik, zei de zalm* van Joke van Leeuwen niet ontbreken. Hierin krijgen onder andere een vlieg, een straatsteen en een paardenbloem een stem.

Colofon

© Stichting Lezen (2023)

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage vanuit het leesbevorderingsprogramma de Bibliotheek op school (Stichting Lezen/Koninklijke Bibliotheek).

Auteur

Patsboem! Educatief

Vormgeving

Judith Schoffelen &
Erik olde Hanhof

lezen.nl